

SAMLAREN

TIDSKRIFT
FÖR
SVENSK LITTERATURHISTORISK
FORSKNING

NY FÖLJD. ÅRGÅNG 9

1928

UPPSALA 1928

SVENSKA LITTERATURSÄLLSKAPET

UPPSALA 1928
ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B.

EN NYFUNNEN VERSION AV TEGNÉRS NYÅRET 1816

OCH DESS BIOGRAFISKA BAKGRUND

AV

ELEONORE BRUNO.

I Lunds universitetsbibliotek förvaras bland Tegnériana (signum 3) tvenne handskrifter av *Nyåret 1816*. Den ena är en renskrift från tiden strax för 1828 och till texten identisk med den i *Smärre samlade dikter* samma år tryckta versionen. Denna återfinnes i den av Wrangel och Böök utgivna nya kritiska upplagan av Esaias Tegnér's *Samlade skrifter*, II: 203—205.¹ Det andra manuskriptet, som tydligen är äldre, då det vid omredigeringen för 1828 års upplaga begagnats såsom koncept, å vilket ändringar införts, har ursprungligen en väsentligen olika text. För båda dessa handskrifter redogöres i kommentaren till ovannämnda tegnérupplaga.² Det med ändringar försedda manuskriptet kallas Hs. A,³ renskriften Hs. B. Jag bibehåller här nedan samma beteckningar.

År 1921 erhöll biblioteket en del papper, som tillhört förste stadskommministern Achatius J. Kahl, författaren till *Tegnér och hans samtida i Lund*. De överlämnades av Kahls dotterson, en bankdirektör Crafoord, och funnos förvarade i ett hus på Stora Södergatan i Lund. Den som hade att ta hand om, genomgå och ordna nyförvärvet var nuvarande bibliotekarien vid universitetsbiblioteket

---

¹ I det följande användes för att beteckna denna upplaga endast: *Ny krit. uppl.*

² II: 514—515.

³ Jfr facsimile 1!

G. Wetterberg. Bland fynden befann sig ett manuskript, som man till att börja med tog för en avskrift av Tegnér's *Nyåret 1816* enligt Hs. A, men som senare befanns innehålla varianter, som icke saknade intresse.¹ Då handstilen företedde stora likheter med Tegnér's, uppstod också den frågan, huruvida icke den nya versionen rent av nedskrivits av skalden själv. Saken hade emellertid icke hunnit närmare undersökas sommaren 1928, då docenten A. Werin för mig älskvärt påpekade handskriftens existens och samtidigt överlämnade åt mig uppgiften att bestämma dess proveniens. Överbibliotekarien Ljunggren samt professorerna Esaias Tegnér och Albert Nilsson ha godhetsfullt givit mig tillstånd att genomgå en del av bibliotekets tegnérianas i och för frågans besvarande och för reproducering av behöfligt handskriftsmaterial.

Trots de stillikheter, som finnas mellan Nv. och tegnérhandskrifterna, konstaterar man ganska snart, att den förra är en avskrift. Detta framträder tydligt bl. a. på grund av en del avskrivarefel. Dylika förekommo ständigt under en tid, då diktalstren ofta voro hänvisade till åratals liv i de privata stamböckerna, innan de genom trycksvärtan spredos till en större allmänhet och samtidigt erhöilo en stabilare form. Dessa avvikelser tyckas vanligen ur innehållssynpunkt ha varit mindre betydande men däremot ofta formellt störande. I en dylik avskrift av *Nyåret 1816*, från omkr. 1825, vilken älskvärt ställts till mitt förfogande, lyda sålunda följande rader på här angivet sätt:

r. 18: och tigga af honom *all* vår glädje . . .

r. 29: Sanningen står *der* ock; dock synes mig galet . . .

r. 53: Hon har revolterat *liksom* mången annan . . .²

Även i Knut och Cecilia Lundblads »röda bok», som legat till grund för åtskilligt i Cecilia Bååth-Holmbergs *Morfars bok*, finns en avskrift av *Nyåret 1816*, anslutande sig, liksom ovanstående, till Hs. A, och även här märkes en avvikelse, som kan hänföras till samma kategori som de ovannämnda. Å r. 41 heter det nämligen:

¹ Jfr facsimile 2, a—c!

² Kontraktsposten L. P. HOLMBERGS samling av *Esaias Tegnér's Skaldestycken*, tillhörig direktör T. Holmberg och upptagande ej mindre än 115 dikter, däribland pärlorna av Tegnér's lyriska produktion samt sångerna 16—24 av *Fritiofs saga*, ett vackert exempel på tidens kärlek till poesi och på skånsk beundran för den store lundaskalden.

Landsförvist blifver *dock* på hans begäran...¹

I Nv. förekomma inga avvikelser av denna art. De textolikheter, som här föreligga, äro av tre slag: dels sådana som bero på felläsning av vissa bokstäver; dels sådana, som jag skulle vilja kalla adiafora, d. v. s. icke störande avvikelser, som kunna vara av Tegnér's hand, men ock kunna ha ett annat ursprung; dels slutligen vissa påfallande avvikelser, som måste förutsättas härstamma från Tegnér själv. Det är den senare sorten, som givit anledning till benämningen en nyfunnen tegnérversion. De avvikelser, som bero på felläsning, äro av intresse, därför att man vid en jämförelse med Tegnér's egen handstil synnerligen lätt kan förklara deras uppkomst, vilket indirekt bevisar, att Nv. är en förstahandsavskrift. Till denna grupp av fel hör ordet *De* i början av r. 6. En språklig anomali som: »De stjernorna slockna», är naturligtvis utesluten hos Tegnér. Både den lundbladiska, den holmbergiska och de tvenne tegnérska handskrifterna ha här *och*. Men om man kastar en blick på Tegnér's *och*, t. ex. å facs. 1: 6 eller 3: 5, så märker man genast, att ordet, isolerat och vid hastig och mekanisk läsning, kan uppfattas som ett *De*. Avskrivaren har tydligen haft bråttom. — Samma reflexion gör man inför ändringen *bär* > *ävr*, r. 21. Avskrivaren har tänkt på att konungen *bär* en munkkåpa, men kastat en blick tillbaka på versradens början och rättat sig. — Ett läsfel i stil med *och* > *De* återfinnes å r. 47, där Nv. har:

Snart *ock* till Tyskland jag far för att lära.²

Om än detta *ock* icke stör rytmen på samma sätt som en i versen tillagd stavelse skulle göra, är det dock ur kongruenssynpunkt mindre lyckligt, emedan det framkallar en för stark betoning av ordet *jag*. Säkerligen är det icke tegnérskt. Det återfinnes icke i någon annan handskrift jag sett, och det kan lätt förklaras såsom läsfel. Tegnér's *t*, med skarpt neddragen släng på den lilla omtagsöglan, har en viss likhet med *k* (facs. 3: 10: *snart*), och att ett *u* lätt kan läsas som ett *oc* är utan vidare tydligt. — I alla de handskrifter jag sett, har *Nyåret* konsekvent uppfattats såsom neutralt ord, utom å r. 49 i Nv., där det heter:

¹ C. BÅÅTH-HOLMBERG, *Morfars bok* I: 193. Det i trycket utelämnade *ej* å r. 10 finnes i texten, enligt vad som framgår av upplysningar, vilka direktör T. Holmberg välvilligt lämnat mig.

² Hs. A har: Snart *ut* till Tyskland jag far . . .

Wälkommen, Nyår, med mörker och mord . . .

n är här ett avskrivarefel av samma slag som de förut nämnda, och med utgångspunkt från Tegnér's skrivsätt är dess uppkomst lätt att konstruera. Här har den tagnérska förlagan haft ett för skalden typiskt *t*, med skarpt nedåtriktad slutsläng¹, dessutom har detta *t* haft en ovanligt kort stapel, och så har avskrivaren i hast tagit det för ett *n*. — Såsom ett »slarvfel» får man också uppfatta det *gif*, med liten bokstav efter punkt, som förekommer å r. 20. Även efter utropstecknet r. 43 har *Nv.* liten bokstav. Vad förlagan haft är i detta fall osäkert. — Det intressanta med de här genomgångna felen är, som förut nämnts, att de hänvisa på en äkta tagnérhandskrift såsom förlaga.²

Övriga avvikelser framgå tydligast genom nedanstående jämförelse:

<i>Nyåret 1816, Hs. A.</i>		<i>Nyåret 1816, Nv.</i>
Förgäfves! Han ser sig ej om, <i>törs</i> ej stanna	r. 5	Förgäfves. Han ser sig ej om, <i>will</i> ej stanna
<i>Blifver ej sömnen dig tung?</i>	r. 10	<i>Sömnen blifver dig tung.</i>
Fridspalmen <i>blef</i> blott ett Stamträd <i>till slut.</i>	r. 31	Fridspalmen <i>är</i> blott ett stamträd. <i>Godnatt!</i>
äta sin välling och <i>ge</i> sin <i>tribut</i> ;	r. 33	Äta sin välling och <i>gifva</i> sin <i>skatt.</i>
Landförvist <i>blifver på</i> dess begäran	r. 41	Landförvist <i>blir uppå</i> dess begäran
Heijsan! <i>Religionen</i> är Jesuit,	r. 43	Heijsan! <i>förnuffet</i> är Jesuit,
<i>Nu sedan du herskar</i> , skjut henne för pannan.	r. 54	<i>För rättvisans skull</i> skjut henne för pannan.

Till de ovan omtalade adiafora skulle jag vilja hänföra varianten *törs* — *will*, r. 5. En annan synes mig vara omformuleringen

¹ Jfr facs. 3: 4, 9, 10.

² Tagnér har, i motsats mot vad som uppgives i *Ny krit. uppl.* II: 514, den vid 1800-talets början ovanliga formen *Landförvist*. Densamma återfinnes i *Nv.*, r. 41. De holmberg-lundblad'ska manuskripten ha den nu vanliga formen: *Landsförvist*, som enl. excerpterna för Sv. akademien's ordbok uppdök först 1762 och ytterst sparsamt förekom under 1700- och tidigare 1800-talet men slog igenom på 1830-talet. Tegnér's form är den äldsta och finnes antecknad hos Stjernhjelms 1650, den behärskar större delen av 1700-talet, men förefinnes blott sparsamt på 1800-talet; är dock antecknad så sent som i Atterboms *Lycks. ö*, uppl. 1854, II: 45. Under slutet av 1700-talet och början av 1800-talet konkurrerar formen *Landförvist* med de övriga (1774—1838).

av r. 10 från en fråge- till en påståendesats. En tredje föreligger å r. 41: *blifver på > blir uppå*, varvid det förra dock är att föredraga.

Övriga varianter äro de som förekomma å r. 31, 33, den senare betingad av den förra; å r. 43 och å sista raden. De äro omdaningar, gjorda av en skald, och denne skald kan icke vara någon annan än Tegnér, så omiskänneligt tegnérskt som resultatet blivit. Trettioförsta radens: *Godnatt!* är för övrigt en parallellföreteelse till sjunde radens: *Farväl!* Genom att inskjuta detta *Godnatt!* har skalden, om än oavsiktligt, givit åt dikten en prägel av tema med variationer. Den blir ett bittert, upprepat avsked i crescendo: till året; till dagens alla falska ideal; till hela det jordklot, som på sin skuldbelastade yta bär all tidens ondska. Den lyriska upprepningen stärker den hopplöshetsstämning, i vilken dikten mynnar ut. I detta poem finnes nämligen icke, i motsats mot *Nyåret* (1813), någon försoningstanke. — Varianten å r. 33 sammanhänger, som nämnt, med den å r. 31. Kanske förhåller det sig så, att den senare har framkallat den förra. — Att en ljusdyrkare som Tegnér i en version utbytt *Religionen* (r. 43) mot *förufttet*, torde icke behöva någon förklaring.¹ — Återstår den sista varianten:

Hon [vår jord] har revolterat som mången annan.
För rättvisans skull skjut henne för pannan.

Hs. A har:

Nu sedan du herskar, skjut henne för pannan.

¹ En liten kuriositet i samband med raderna: »Heijsan! Religionen är Jesuit — Sanningen Schellingian» kan jag icke låta bli att dra fram. I början av 1815 spreds genom tyska pressen det ryktet, att Schelling övergått till katolicismen. Själv är han mycket upprörd häröver och uttalar sig i brev till modern av d. 22 febr. s. å. harmset över »die Lüge von meinen Katholisch-Werden», vilken han säger vara »sehr bösslich gemeint». Samtidigt förklarar han det dock vara under hans värdighet att bemöta förtalet. Det spreds alltså, till den verkan det hava kunde. *Lunds Weckoblad* nr. 13, av den 16 febr. 1815, talar om »den berömda Natur Philosophen Schelling» och hans övergång till »Catholska Religionen» i *samma*, från Hamburg emanerande notis, där det heter: »Jesuiterna hafva upprättat ett Collegium i Tunis, och äro så väl der som i de andre Africanske Staterne väl anskrifne». Innehållet och sammanställningen torde ha givit upphov till åtskillig besk Herberges-satir, och vem vet, om icke intryck från »die Lüge» går igen i de tegnérska raderna. — Fosforisterna tyckas bättre underrättade, ty *Svensk Litteratur-Tidning* gör inga reflexioner i anledning av det uppseendeväckande ryktet.

Nv:s utformning innebär ett mera konsekvent fasthållande av den bittra ironien från raderna:

förnuftet är Jesuit
Sanningen Schellingian,
verlden är fri, och korpen är hvit;

den ger, in i det sista, en svidande pisksnärt åt »den heliga alliansens» frids- och fredspolitik. Måhända har diktaren varit vid karskare humör, då den sistnämnda versionen nedskrevs, än då A-handskriften såg dagen. Huru som helst, säkert är, att Nv:s uttryck passar allt för väl in i såväl dikten som tegnériska stämningssyftningar över huvud för att kunna härröra från någon annan.

Då man sålunda kommit till det resultatet, att den nya versionen — på skrivfelet när — är Tegnér's, men att den föreligger i en avskrift, uppstår frågan om vem som är avskrivaren och under vilka förhållanden varianterna tillkommit. För att identifiera den förre fanns intet annat medel än att genomgå i Lunds U. B. förvarade handskrifter från Tegnér's närmaste vänner och bekanta. Härvidlag hade jag en ovärderlig hjälp av bibliotekarien G. Wetterberg, som välvilligt ställde sin handskriftskänedom och sin stora sakkunskap rörande den Carolinska Akademien på Tegnér's tid till min disposition. Med ledning av U. B:s manuskript kunde konstateras, att Nv. icke var skriven vare sig av Ach. J. Kahl, bland vars papper den hittats, eller av J. J. Palm — Herbergets politiska orakel — eller av Heurlin, Agardh eller Bolmeer. Det såg icke mycket hoppfullt ut. Dock — en dag lades framför mig ett brev, som påkallade ett närmare studium. Det tillhörde en samling epistlar, skrivna till Ach. Kahl, och hade till upphovsman Tegnér's nära vän Joh. Fred. Lundblad, son till den gamle latinaren Joh. Lundblad, i vars hem Tegnér allt från sina tidiga lundaår varit som barn i huset. Sonen Joh. Fred. var 1815 och 1816 anställd i Cancellie-Styrelsen, med titeln kungl. sekter, blev 1818 postagent i Stralsund och svensk konsul samt 1821, för sina förtjänster om postförbindelserna mellan Tyskland och Sverige (å linjen Stralsund, sedermera Greifswald—Ystad) adlad till af Lundblad. Av brevet framgick, att han var kusin till Ach. Kahl. (Mödrarna voro systrar)¹. Det ifrågavarande

¹ Prof. Joh. Lundblad var g. m. Margareta Beata Sjöberg; prosten Mauritz Kahl i Norrvidinge, Achatius' fader, var gift m. Helena Katrína Sjöberg; båda

brevet, partiellt återgivet å facs. 4—6, är i och för sig av intresse, då det belyser såväl tidens akademiska befordringsförhållanden, som af Lundblads inflytande i dylika frågor och hans vana att arrangera bakom kulisserna. Liksom Tegnér och Agardh stod han synnerligen väl hos universitetskanslern, utrikesstatsministern Lars v. Engeström, och bekant är, att alla tre emellanåt i rättvisans namn sökte bringa till vederbörandes kännedom en del kanske eljest icke nog uppmärksammade förtjänster hos befordringssökande vänner. Denna gång gällde det den efter Norberg 1820 ledigblivna professuren i orientaliska språk vid lundauniversitetet. Kahl, docent i romersk vältalighet vid akademien, spekulerar på posten, och har bett sin förfarne kusin om råd och hjälp. Denne lämnar ock i ovannämnda brev, daterat Stralsund den 5 juli 1821, en sex sidor lång, detaljerad fälttågsplan, vilken förmodligen följdes och så till vida medförde framgång, att Kahl, och icke den av honom fruktade Henrik Reuterdahl, blev adjunkt i ämnet 1821. Den som dock slutligen erhöll professuren, var den av Tegnér energiskt framknuffade, anspråklöse historieadjunkten Bengt Magnus Bolmeer, »Härbergets värd», längre fram gift med af Lundblads vittert intresserade syster Laura.¹

Vad som emellertid närmast intresserade mig vid granskning av handskriften var icke dess kulturhistoriskt belysande innehåll utan helt enkelt en bokstavstyp på första sidan. Där stod namnet *Reuterdahl* (facs. 4: 7) med en hybridform mellan *R* och *r*, som väckt min uppmärksamhet i ordet *Riddare*, Nv. r. 4. Det erbjöd icke heller någon svårighet att finna flera exempel på samma bokstavstyp. Facs. 5: 7 och 6: 5 visar den i *Regeringen* och *Räf*. — Nu gällde det att söka efter flera likheter mellan Nv. och det lundbladiska brevet. Ett framträdande karakteristikum i Nv. är sättet att skriva *st*, resp. *sk*, (r. 1, 3 m. fl. samt r. 14, 32 m. fl.). Å facs. 4: 12 och 6: 5 ha vi typen utpräglad i förbindelsen *st*, likaledes finnes den synnerligen tydlig i ett *bäst* å brevets fjärde, här ej återgivna sida. Motsvarande *sk* uppträder å facs. 5: 5, 6. — De *h*, som Nv. har exempelvis å r. 20, 24, 25, 40, ha sin motsvarighet å facs.

fruarna voro döttrar till kyrkoherden i Södervidinge Joh. Fred. Sjöberg, enl. S. CAVALLIN, *Lunds Stifts Herdaminne*.

¹ De i brevets slut (facs. 6) nämnda personer, till vilka Lundblad ber Kahl framföra hälsningar, äro prostinnan Kahl, Achatius' syster Maria, hans sväger teol. adjunkten And. Jak. Hellstenius (g. m. Petronella Helena Kahl) samt professorskan Lundblad och brevskrivarens syster Laura.

5: 8, ehuru typen modifierats under årens lopp. Den återfinnes ock å brevets fjärde och femte sidor i ett *herr*. — Nv. skriver stundom *n* och *t* i slutet av ord på samma sätt som Tegnér, med en skarpt neddragen släng (Nv. r. 13, 14). Typen återfinnes å facs. 5: 3; 6: 3 (*n*) och 4: 12; 5: 8 (*t*). — Nv. använder *w* överallt, utom i förbindelsen *fv* och *hv* samt i främmande ord. Den sistnämnda kategorien saknas i brevet av den ^{5/7} 1821; i övrigt följer det samma stavningsregler för *w*, *v*, som Nv. Exempel härpå är det gott om. Jag hänvisar endast till 5: 3, där användandet av såväl *w* som *hv* och *fv* finnes illustrerat.

På övergången mellan stora och små bokstäver står i Nv. ej endast det å ovan omnämnda *r*, utan även ett *p* (facs. 2: 46: *påfven*). Man måste kalla det tur, då man finner samma ord, tillika med dess adjektiviska form, i det lundbladiska brevet: facs. 5: 3; 6: 3. På begynnelsebokstavens karaktär är icke att taga miste. Samma *p* finnes även å andra brevsidan i ordet *professor*. — Nv. har även ett karakteristiskt *B* (r. 4, 39). Denna *B*-typ är genomgående för det lundbladiska brevet och återfinnes i överskriften: *Min käre Bror*, samt i samma uttryck å s. 3; i ett *Biskopp* (sic!) å sid. 5 samt i det här reproducerade *Biskoppen*, å facs. 4: 8.

Efter den företagna jämförelsen synes det oomtvistligt, att Joh. Fred. Lundblad är Nv:s avskrivare, men det vore ju önskvärt att kunna jämföra med Nv:s stil något skriptum av honom från omkr. 1816. Även i detta avseende kunde lundabiblioteket stå till tjänst, i det att där förvaras ett brev från Lundblad till C. A. Agardh av den 12 jan. 1816. (Facs. 7). För att nu genomgå bokstavstyperna i ungefär samma ordning som rörande brevet av den 5 juli 1821¹, så förefinnes *st*-, *sk*-typerna å facs. 7: 5, 8, 11, 12, 14, 15. — Å samma facs. återfinnes *h*-typen å r. 6, 7, 15. — *n*-typen med neddragen avslutningslinje synes å r. 5, 11, 14; ett likartat *m* märkes å r. 14. — *t* med den karakteristiska, nedsvängda omtagsöglan finnes t. ex. å r. 1, 6, 11 och 12. Nv. har å r. 37: *tiden*, en ganska egendomlig *t*-form, liknande ett halvt *T*. Samma bokstavsform, ehuru här tydligen av ren *t*-karaktär, finnes å facs. 7: 2 (*torde*) och 4 (*ting*). — Facs. 7 använder *w*, *hv* och *fv* på samma sätt som Nv. Se r. 4, 7, 12 (*w*); r. 1, 2 (*hv*); r. 6 (*fv*)!

Vad stora bokstäver angår, återfinnas hybriderna *p* och *r* även å facs. 7 (r. 14, 15). — *B*-typen är, som synes, densamma som i

¹ Brevets överskrift ej sifferbetecknad.

Nv.; *D*-typen å 7: 1, 8 och *E*-typen å r. 11 äro de samma som i Nv.: 13 samt 42, 52. Ett *E* av en helt annan typ är det, som börjar ordet *Esaiás* å 7: 6. Det är naturligtvis Tegnér, det här är frågan om. Avskrivaren använder här samma sorts *E*, som skalden själv begagnar.

Att en avskrift av *Nyåret 1816* blivit Kahls egendom via Lundblad behöver icke förvåna ens om avskrivandet skett under en tid, då Kahl befann sig i Lund och kusinen i Stockholm, såsom tydligen varit fallet under de månader dikten hade speciell aktualitet.¹ Det var icke alltid så lätt att erhålla tegnéravskrifter, och säkerligen har den kända indiskretionen visavi *Lorenzo Hammarspik* icke underlättat anskaffandet utanför den intimare vänskretsen. Kahl, som på äldre dagar visat sin sakkunskap och beundran genom sitt arbete om Tegnér och hans samtida i Lund, var dock för ung för att tillhöra det ursprungliga och intimare herbergesumgänget.² 1816 var han visserligen både fil. magister och docent³, men endast en 22-årig yngling, och det är naturligt, om han föredragit att anskaffa dikter via kusinen framför genom en direkt hänvändelse till sin berömda kollega. Möjligt är ju ock, att J. F. Lundblad sänt honom den utan påstötning. Att denne ägt dikten är icke förvånansvärt, ty han hörde, på grund av personliga förhållanden, som nämnt till Tegnér's närmaste vänner, trots en åldersskillnad av nio år, och var bland dem, som tidigt brukade få del av nya tegnéralster.⁴ Då dessutom Lundblad delade Tegnér's estetiska och politiska åskådning, bör en dikt som *Nyåret 1816* varit honom en särskilt välkommen gåva.

Men därmed är ingen förklaring given på de tegnérska textavvikelserna i Lundblads exemplar. För att finna en sådan har jag studerat Tegnér's personliga förhållanden under tiden hösten 1815—hösten 1816. Vad som under dessa månader mest upptog hans intresse — vid sidan om planläggandet av ett anfall över hela linjen mot fosforismen — var hans arbete på att vinna kyrkoherdebefattningen i Fellingsbro regala pastorat av Västerås' stift.

¹ I Cansellie-Styrelsens expedition äro alla koncepter fr. o. m. aug. 1815 till in i juni 1816 försedda med Lundblads signering, enl. vad som meddelats mig genom lektor B. Fahlborg, Djursholm. Närmast före och närmast efter denna tid ha koncepterna annan signering.

² Jfr E. WRANGEL, *Gamla studentminnen*: Heurlins självbiografi: 103!

³ Sedan 1815 var han sin släkting prof. Lundblads docent i romersk välalighet. *Nord. Fam.-bok*, uppl. 2, b. 13: 553.

⁴ C. BÅÅTH-HOLMBERG, a. a. I: 27.

Redan 1811 — efter Christoffer Myhrmans död — börjar Tegnér bereda sig för den prästerliga banan, först endast för att erhålla ett prebende,¹ i samband med en professur. Fram på hösten får han rätt att ersätta »prest- och pastorexamina» med en teologisk disputation, vilken han ock utger och försvarar i slutet av året.² Prästvigd blir han 1812 och får samtidigt med professuren i grekiska såsom prebende Stävie och Lackalänga. Den akademiska banan är dock i ekonomiskt avseende alltjämt långt ifrån lysande, och Tegnér's ställning är fortfarande tryckt. Så avlider den 27 jan. 1815 brodern Elof, lektor i Karlstad, och till egna omsorger får Esaias nu också bekymmer för modern, för vilken Elof varit ett starkt stöd.³ Modern sitter nu ensam och övergiven med sitt lilla lantbruk på Ingerirud på det avlägsna Näset uppe i Värmland. Troligen ha dessa förhållanden kommit Tegnér att med större bestämdhet än förut uppta tanken på en förflyttning från akademien, dels för att vinna säkrare bärning, dels för att komma närmare hemtrakten. Det är nämligen ett par månader efter broderns död, som hans oroliga jagande efter pastorat tager riktig fart, och allra först spekulerar han över de eventuella utsikterna att i framtiden erhålla Kila, i nordvästra delen av Näs' härad.⁴ Ungefär samtidigt hör han sig för i ecklesiastikdepartementet, genom sin götiske förbundsbroder Jak. Adlerbeth, om möjlighet till prästerlig befordran,⁵ och under sommaren, då han vistas i Värmland, bl. a. för boutredning efter brodern, tar han upp frågan på nytt, nu med bättre resultat än på våren, då inga befodringsutsikter förefunnits. Denna gång är det Joh. Fred. Lundblad han vänder sig till,⁶ och denne tyckes omedelbart ha svarat. Han hänvisar på det ledigblivna, indräktiga och välbelägna Fellingsbro, på gränsen mellan Närke och Västmanland, vid stråkvägen mellan Stockholm och Värmland. Under nedresan till Lund i mitten av augusti överväger Tegnér förslaget,⁷ och kommen till Franzéns Kumla, avsänder han skrivelser rörande

¹ Fr. Böök, *Esaias Tegnér* I: 398.

² *De Gnosi ejusque in Novo Testamento Vestigiis*, enl. Tegnér's ansökningshandlingar till Fellingsbro, Litt. B och D, Riksarkivet.

³ Oron för henne framträder mycket tydligt i breven till svågern kyrkoherde Nils Lidén, Silbodal, just under 1815 och 1816. *Tegnériana*, L. U. B.

⁴ Brev till modern av den 20 mars 1815, *Tegnériana*, L. U. B.

⁵ *Ur Es. Tegnér's papper*: 67—69, återger Adlerbeth's svarsskrivelse av den 11 april s. å.

⁶ *Ny krit. uppl.* II: 447, brev från Råmen, daterat den 6 augusti 1815.

⁷ Brev till svågern kyrkoherde N. Lidén, dat. Carlstad den 16 aug. 1815, *Tegnériana*, L. U. B.

sina önskemål till tvenne så inflytelserika personer som sina gamla gynnare Lars v. Engeström¹ samt statssekreteraren för ecklesiastik-ärendena Nils v. Rosenstein.² Under frågans vidare utveckling är Joh. Fred. Lundblad — liksom ock Adlerbeth — alltjämt hans förtrogne,³ t. o. m. då Tegnér anser sig ha skäl att frukta den förres fader bland sina medtävlare, och då han funderar på att »efter julen» resa upp till huvudstaden för att på närmare håll verka för sina intressen, ber han om husrum hos lundavännen.⁴ Man får antaga, att denna anhållan beviljades. Säkert är att stockholmsvännerna, både Lundblad, Adlerbeth och andra, fröjdade sig åt att tillsammans med Tegnér få »återkalla gamla glada minnen».⁵ Det dröjde dock något in på året 1816, innan Tegnér lämnade Lund. Då han fann det troligt, att pastoratet icke komme att bortgivas förrän i april, ansåg han sig kunna vänta med uppresan till i mars.⁶ Tidpunkten för hans avresa från Lund kan icke absolut fixeras. Att ett memorial från mitten av februari bär hans namnteckning, men att han vid konsistoriesammanträdet den 1 mars icke är närvarande, bevisar icke att han vid den förra tidpunkten vistats i staden eller att han vid den senare lämnat densamma.⁷ Omdateringar och skolkningar förekommo. Troligt är dock att han rest upp till Stockholm någon gång i början av mars. Den 25 denna månad skriver han nämligen från huvudstaden till modern i ordalag som tyda på, att han vistats någon — om än kort — tid i händelsernas centrum.⁸ — Huru länge Tegnér stannade i Stockholm är lättare att avgöra. Avresan måste ha skett i slutet av maj, ty pingsten, som, pingstaftonen inräknad, inföll den 1—3 juni, tillbringade han hos Franzén i Kumla, på nedresa till Lund, dit han

¹ Brev till J. F. Lundblad den 14 sept. 1815, *Tegnériana*, L. U. B.

² *Ny krit. uppl.* II: 448—449.

³ *Ny krit. uppl.* II: 454 o. f. Jfr C. BÅÅTH-HOLMBERG, a. a. II: 175 o. f.!

⁴ *Ny krit. uppl.* II: 454, brev till J. F. Lundblad. — Enl. anteckning å Tegnér's odaterade ansökningshandlingar till Fellingsbro, inkommo de till ecklesiastik-expeditionen den 2 januari 1816.

⁵ Lundblads brev till Agardh av den 12 jan. 1816 (fac. 7) och *Ur Es. Tegnér's papper*: 67—69, Adlerbeths brev till Tegnér av den 11 april 1815.

⁶ *Ny krit. uppl.* II: 456, brev till J. F. Lundblad.

⁷ *Consistorii Majoris conceptprotokoll*, Ser. A II a, nr. 82, L. U. B.

⁸ *Tegnériana*, L. U. B. I detta brev meddelar han även — liksom i ett brev till Leopold av den 11 februari — att han till medtävlare fått medicine professorn i Lund, kungl. livmedikus Engelhart, ett rivalskap som i den förtroligare tegnér'ska brevskrivningen från denna tid givit upphov till mycken och blodig satir över den s. k. »prästmecinen». — *Ny krit. uppl.* II: 544—545, kommentaren till nr. 57.

anlände någon vecka senare.¹ Alltså har han vistats i Stockholm ungefär 2 1/2 månad under mars—maj 1816. Under denna tid har med största sannolikhet den nyfunna tegnérversionen av *Nyåret 1816* kommit till.²

Att den åskådning, som nyårsdikten ger uttryck åt, haft en speciell aktualitet för Tegnérns vänner under hans stockholmsbesök våren 1816 framgår vid jämförelse med brevmaterialet från slutet av 1815 och början av 1816. Vad som i dikten hudflänges är den härskande tidsandans (»den heliga alliansens») idealer, dess reaktionära frids- och fredspolitik à tout prix: dess rädsla för frihet i tanke och handling, dess ängsliga hänsynstagande till legitimitet och ståndsprivilegier, dess svamlade fraser och fromleri, dess orientering åt katolicism och mysticism, med ett ord hela dess medeltidsartade karaktär. Med ovanlig skärpa och bitterhet avger Tegnér sin protest mot allt detta och uttrycker samtidigt hela herbergeskretsens stämning efter Napoleons fall.³ Att dikten i sin ursprungliga form tillkommit *efter* »de 100 dagarna», därom torde icke vara något tvivel. I mitten av dec. 1815 är Tegnér icke säker på att »förnuftet» skall kunna besegra tidsandan,⁴ men redan i början av 1816 uttalar han sig mera optimistiskt i detta avseende,⁵ och han framhärdar sedan — av brevmaterialet att döma — konsekvent i denna optimism till fram på sommaren 1816, varom mera nedan. I den form, i vilken nyårshälsningen föreligger i Hs. A, med den ytterst pessimistiska slutraden:

Nu sedan du herskar, skjut henne [vår jord] för pannan,

¹ Brev till Tegnérns svåger bergmästare G. Billow, Sala, dat. Lund den 9 juni 1816, *Tegnériana*, L. U. B.

² Med Fellingsbro gick det slutligen så, att Engelhart, som i egenskap av kungl. livmedikus vunnit Karl XIII:s bevägenhet, fick pastoratet. Han utnämndes den 18 sept. 1816, men först den 9 nov. s. å. kungjordes utnämningen i *Stockholms Post-Tidningar* (nr. 140). Att emellertid Tegnér tidigare blivit underordnad utgången, framgår av ett brev till excellensen v. Engeström av den 27 okt. — *Ny krit. uppl.* II: 469—471.

³ I sin självbiografi säger Heurlin (E. WRANGEL, a. a. 108—109): »Vår glädje varade endast 100 dagar. Om Herbergets tänkesätt kan man döma af Tegnérns Nyårshälsning till året 1816.» — De första underrättelserna om Waterloo-slaget syntes i *Lunds Weckoblad* av den 30 juni och 5 juli (nr. 52, 53).

⁴ *Ny krit. uppl.* II: 457: »I en sådan strid får man ej förhastat sig, utan noga calculera både kraft och motstånd, så att segern, om den vinnes, är utan lyckträff, och nederlaget utan vanära.»

⁵ *Ny krit. uppl.* II: 459—460 samt 461—462, brev till C. G. af Leopold den 6 jan. och den 11 febr. 1816.

har dikten sålunda knappast tillkommit *efter* den 6 jan. 1816, icke ens om man räknar med Tegnér's kända lynnepastningar.

Bland de ledande skalderna i Sverige var Tegnér den ende, som var nog kättersk att alltjämt beundra »Europas fiende» och att nära ett osläckligt hat till Ryssland, vår förbundsbroder i den nyss avslutade kampen. Det var kultur- och frihetsentusiastens hat mot barbari och förtryck. — Hans diametrala motsats härvidlag var Stagnelius, konsekvent reaktionär, religiöst betonad Napoleons-hatare och hängiven beundrare av »det korsikanska vilddjurets» fiender, vare sig de buro Mme de Staëls eller A. W. Schlegels, Carl Johans eller Wellingtons namn.¹ Emellertid var hans uppfattning ännu okänd för allmänheten, då han icke publicerat någon av sina politiska trosbekännelser. — Göterna, som till att börja med ogillat »1812 års politik», hade — i likhet med svenskarna i allmänhet — ändrat åskådning i och med segern och voro nu Carl-Johans-tyrkande patrioter, som föllo i extas över Kiel-freden och Norges förening med Sverige. Denna nyorientering inom förbundet hade så när medfört Tegnér's utträde, men det gemensamma moralisk-patriotiska kulturprogrammet från *Manhem* och *Svea* hade dock ännu tillräcklig livskraft för att bevara banden obrutna. — Med fosforisterna förhöll det sig från Tegnér's sida på annat sätt. Atterbom vann visserligen Tegnér's erkännande som skaldebegåvning, men Hammarskölds självsäkra naivitet och i vissa fall stora okunnighet retade Tegnér. Hela den fosforistiska gråtmildheten fann han osmaklig, osvensk, och riktningens sympati för medeltida konstformer, dess nära anslutning till tyska förebilder, dess oklara förkunnande av schellingsk naturfilosofi, dess benägenhet för mysticism och hela dess reaktionära inriktning kom Tegnér att i fosforismen se det typiska exemplet på tidsandans inflytande i dess olyckligaste form, dess brist på sunt förnuft, frihetskärlek, kraft och klarhet. Högeligen tillspetsad blir denna antipati genom Hammarskölds angrepp på »Nore» i *Svensk Litteratur-Tidning* den 1 okt. 1814. — Tegnér's uppfattning i sak delades givetvis av de överlevande gustavianerna.

Som bekant utlöstes Tegnér's antifosforism tidigast genom dikten *Lorenzo Hammarspik*, svaret på Hammarskölds ovannämnda kritik, men även *Nyåret 1816* har sina adressater delvis inom den svenska romantikens landamären. 1815 väcktes förslag om en ge-

¹ FR. BÖÖK, *Erik Johan Stagnelius*, 98 o. f.

mensam aktion mot fosforismen »nära nog samtidigt från flera håll», bl. a. av Franzén i brev till Tegnér redan i februari¹ och av J. F. Lundblad i brev till Agardh senare på året.² Lundblad hade föreslagit utgivandet av en litteraturtidning från Lund, tydligen med tanke på motsatsförhållandet i politiskt och estetiskt avseende mellan den sydsvenska och den uppsvenska lärdomsmetropolen. Tegnér avböjer emellertid en lundensisk publikation, emedan det här gällde mera än »rangstriden mellan Lund och Upsala». Han fortsätter:

»här är frågan om striden mellan ljus och mörker, mellan den moderna Jesuitismen i konst och vettenskap på ena sidan, och Nordens vett och kraft på den andra, med ett ord, striden mellan Tysskarna och förnuftet, mellan hvad som hör till tiden och hvad som hör till evigheten».³

Men visserligen erkänner Tegnér, att det är hans avsikt att, så vitt möjligt,

»förtrampa den Tysska ormsens säd och räddu från dårhuset landets ungdom». Han »vill försöka det yttersta att förmå alla vederbörande utan undantag till en gemensam korsfärd mot Hund-Turken och åter eröfra den heliga grafven der nu, några år bortåt, allt sundt förnuft i Norden hvilat».

För att finna likheter i tankar och uttryck behöver man blott jämföra här kursiverade rader med den ungefär samtida dikt, där nyåret hälsas

Välkommet --- — med mörker och mord,

där det heter om prägelu på tidens andliga mynt:

Sanningen står ock. Dock synes mig galet
att hon predikar från Hospitalet,

där »den moderna jesuitismen» får sin dom:

Hejlsan! Religionen [förnuftet] är Jesuit,
Sanningen Schellingian,
verlden är fri, och korpen är hvit.
Vivant Påfven och Fan,

och där det slutligen ironiseras över tysk-imiterandet och »klingklang»-poesien:

¹ *Ur Es. Tegnér's papper*: 467, kommentaren till S. 74: 2. Jfr a. a. sid. 65 o. f.!

² *Ny krit. uppl.* II: 456 o. f., brev från Tegnér till Lundblad den 19 dec. 1815.

³ Kursiveringen i detta citat och i följ. brev och dikter gjord av mig.

Snart ut till Tyskland jag far för att lära
dikta sonetter till Tidens ära.

Då Tegnér icke accepterar Lundblads förslag om utgivandet av en litteraturtidning, är det icke för att helt förkasta det, utan endast för att utvidga det och förlägga aktionen till huvudstaden, »Nationens brännpunkt», därifrån det hela bäst skulle kunna dirigeras. Om planerna föreslår han grundligare debatt, då vännerna snart skulle råkas i Stockholm.¹ Säkerligen har ock detta tidskriftsprojekt varit ett av de stora diskussionsämnena under Tegnér's stockholmsvistelse våren 1816. Lundblads förslag har troligen kommit som en välgörande stimulus för Tegnér. Den bittra förintelsestämmning, som *Nyåret* ger uttryck åt, viker plötsligt för glad tillförsikt och en nästan frenetisk stridsiver. Redan i början av 1816 tar han itu med förberedelserna för aktionen. Den som han i första rummet vänder sig till i och för medverkan är Leopold.² Om den dåvarande svenska vitterheten skriver han:

»Är det icke ögonskenligt, att den riktning hon tagit, måste, om den ej förändras, föra — — — *hela den uppväxande generationen till Hospitalet?*»

Ivrigt manar han den gamle förkämpan för klarhet och förnuft till kamp mot »det inbrytande Barbariet», vars

»grund ligger djupare än hos några Hammarspikar och recenserande studenter i Upsala, *hvilka stå liksom Barnet vid en lotteridragning och med förbundna ögon gripa fraser ur det Tyska tyckohjulet. Ty hvad äro väl dessa copieringsmaskiner annat än blinda verktyg af Tidens förfärliga anda?*»

I *Lorenzo Hammarspik* hade titulus karakteriserats sålunda:

Du på den Tyska dumhet är
vår Svenska Barometer.

— — — — —
En Telegraf syns du mig lik,
vet ej hvad den förkunnar.

¹ *Ny krit. uppl.* II: 456 o. f.

² *Ny krit. uppl.* II: 458 o. f., brev av den 6 jan. 1816. Det är icke enbart den tilltänkta kulturkampen, som inspirerat till detta brev, utan ock Fellingsbroaffären. Över huvud taget sammankopplas de båda intressena i Tegnér's brevväxling från denna tid, vilket är helt naturligt, då ofta samma personer kunde befordra båda och då grannskap spelade större roll för intellektuell samverkan än i våra dagar. I ovannämnda brev heter det: »Jag ville komma närmare till Stockholm och åtminstone ej genom afståndet hindras från att communicera mig någon gång med Männer som i bättre tider grundat vår Litteraturs ära och äfven nu kunde rädda den», och mot slutet av samma brev tillägger han, att han, för att kunna deltaga i striden mot »den nye Hund-Turken», önskade sig »ett sorgfriare lif, och ett mindre afstånd från hufvudstaden, hvarifrån naturligtvis expeditionen skulle utgå».

I *Nyåret 1816* samt i det ovan citerade brevet till J. F. Lundblad (s. 98) har Tegnér ock, som nämnt, vänt sig emot det omogna efterapandet av de tyska förebilderna.

I Leopoldsbrevet heter det vidare:

Se på *tidens tecken* i söder. Är det icke *skenbarligen medeltidens osaliga vålnad som stiger ur sin graf med dolk och radband*, är det icke *det yttersta mörkret som kommer och breder sin Jesuitkåpa öfver jorden?* Är *dagens politik något annat än en öfversättning af dess metafysik?* Gör den *annat än att i gräslig verklighet framställa de idéer det nya Tyska förnuftet yrkat*, och dem man allt för lätt sinnigt så länge ansett för likgiltiga hjernspöken?

Man jämföre härmed målningen av tidsandan ur *Nyåret 1816*.

Se kröningsmanteln en Munkkåpa är,
hans blick som ett kloster så skum.
Svärd förer han icke, den adlige hjelte,
men radband i hand och en dolk i bälte.

Heijsan! Religionen är Jesuit,
Sanningen Schellingian!
Verlden är fri, och korpen är hvit.

Ivrigt yrkar brevskrivaren på en samverkan mellan »Nationens bättre hufvuden» mot »denna pest» och manar till helig strid. Icke »med löjets lättare trupper allena», utan »*med ridderligt allvar*, med samlade krafter», bör »*ett allmänt korståg*» igångsättas mot »*den nya Hund-Turken*».¹

Leopold svarar uppmuntrande:

Begynn blott, och jag skall ej svika så länge någon kraft ännu hos mig återstår: eller lofva mig blott detsamma, och jag skall börja.²

Men denna entusiasm var hastigt övergående. På en förnyad vädjan, åtföljd av ett allmänt hållet program för den tilltänkta litteraturtidningen, svarar Leopold betydligt kyligare och försiktigare:³

För min del har jag väl ännu icke egentligen fattat beslutet att strida; men ovillig och långsam dertill skall jag icke finnas, så snart något stort och värdigt ändamål verkligen kan vara i fråga, någon klar utsigt till framgång visar sig, och om sättet af en sådan strid

¹ Man jämföre brevet till J. F. Lundblad, sid. 98!

² *Ur Es. Tegnér's papper*: 71, brev av den 19 jan. 1816.

³ *Ur Es. Tegnér's papper*: 73, brev av den 27 febr. 1816.

äfvensom om principerna dervid någon bestämd förening hunnit åstadkommas.

Den villkorliga inskränkingen borde ha avkyt Tegnér, men måhända har fortsättningen förtagit dess verkan. Leopold uttalar sitt gillande — om än med viss reservation — av Tegnér's princip, att »ju liberalare» journalen »dömde och förföre», dess bättre vore det, och han hoppas, att Tegnér icke skall finna honom varken »fördomsfull eller småaktig» samt säger sig eventuellt »afvakta möjligheten af en muntlig öfverläggning».

Detta är skrivet i slutet af februari, och några ytterligare brev i frågan ha icke växlats. Inom få veckor var Tegnér i Stockholm, och givetvis ha då underhandlingarna fortsatts. Likaså kan man vara övertygad om att frågan varit under livlig debatt inom vänkretsen, där Tegnér och Lundblad väl ha utgjort centrum för ett litet tillfälligt uppsvenskt »Herberge». (Sin antifosforism har Lundblad dokumenterat så sent som i brevet till Kahl i juli 1821).¹ Vidare har man kommit till vissa praktiska resultat. Rosenstein har samarbetat med Tegnér, en mera detaljerad plan för journalen har uppgjorts², och man har engagerat bokhandlaren och boktryckaren magister A. Wiborg för utgivandet av publikationen. Genom dennes brev till Tegnér känner man åtskilliga av de tilltänkta medarbetarna.³ Vid sidan av Leopold och Rosenstein nämnas Franzén, Sam. Ödmann, Hans Järta, Georg Adlersparre, »Grefve Mörner» (statsrådet Ad. Göran Mörner, även han en av »1809 års män»), statsrådet Adlerbeth och den av Wiborg uppspårade statssekreteraren Skogman. Säkerligen räknade man med många flera. Tegnér tänker närmast på skalderna. Detta synes mig framgå av ett diktfragment, som finns i en särskild handskrift i Lunds U. B., och som troligtvis ursprungligen icke haft något som helst samband med den dikt, i vilken det numera, med vissa ändringar, ingår. Jag syftar på r. 57—151 av gravsången över *Elof Tegnér*, vilka genom en i handskriften (Hs. C) senare tillskriven titel och en likaledes efteråt tillagd första rad sammanförts med minnesdikten.⁴

¹ Facs. 5: 2—11. — Om L:s förhållande till Askelöf och hans medarbetarskap i Wallmarks *Journal*, se C. BLÅTH-HOLMBERG, a. a. II: 163.

² *Ur Es. Tegnér's papper*: 74, brev från A. Wiborg d. 14 juni 1816.

³ *Ur Es. Tegnér's papper*: 74—78.

⁴ *Ny krit. uppl.* II: 188—191 samt kommentaren sid. 511. Jfr även facs. 3, som återger diktpartiets början! Kommentaren påpekar försiktigt, att det är ovisst, »huruvida denna afdelning ens ursprungligen afsetts att höra till grafdikten öfver brodern . . . då i Hs därtill (C) den döde icke nämnes eller åsyftas».

Enligt min uppfattning har fragmentet --- ty såsom ett sådant måste jag betrakta diktpartiet¹ --- tillkommit just under Tegnér's stockholmsvistelse våren 1816 i samband med, eller kanske rent av för att ingå i, den tilltänkta journalen. Huru som helst belyser det på ett tydligt sätt de planer och stämningar, som vid nämnda tidpunkt behärskade Tegnér och otvivelaktigt även hans stockholmskrets. Därför må ett skärskådande av dikten anses försvarligt i detta sammanhang. I sin ursprungliga form börjar den:

Så spökar *Tidens ande* kring och blåser
all merg ur benen, *släcker Tankens ljus*
i hjernans håla, *der blir mörkt och öde*
och hjertats friska källor torka ut.
Ur *Medeltidens graf han stigit opp*
en hotande, en olycksalig vålnad
med blod i händerna och *vanvett i*
det skumma ögat. Akta Er, han breder
sin svarta Jesuiterkåpa snart
utöfver jorden: Nordens stjärna släcks
och Trollen skratta i den hemska natten.

Längre fram heter det:

Nu fjettrar man den frie gudason [tanken]
lik barnet stafvar han Systemets lexa
från tidens stora Hospital ett lån.

Likheten mellan dessa citat och Tegnér's brev till Leopold den 6 januari 1816 äro, såsom ock diktkommentaren i *Ny krit. uppl.* påpekat, ögonskenliga. Liksom i brevet, manar Tegnér också i dikten till gemensam strid:

Ännu har Norden män med ljus i tanken
och mod i bröstet och den gyllne lyran
ej länt för dagen utur dårars hand.
Än lefver *Skördens skald*, en nordlig sommar
med evigt solsken på de höga bergen
med friska blommors doft och valthorn i.
Ännu går *Selmas sångare* ibland oss
med lätta steg som knappast röra jorden;
-----

¹ Ovanstående skrevs sommaren 1928. Efter förnyad granskning av handskriftsmaterialet vågar jag med visshet säga, att partiet i fråga ursprungligen icke tillhört *Elof Tegnér*-dikten.

Än ha vi *Maros tolk med Romarsinnet*
och *Tempelsångarn med sin Davidsharpa*
och *Gylfes Bard*, en mäktig flod som brusar
emellan Nordens fjell. — — — — —

Här ha vi sålunda några av dem, vilkas medverkan Tegnér påräknade vid »ett allmänt korståg mot den nya Hund-Turken». Leopold, till vilken Tegnér i första rummet vänt sig, är dock den, som han apostroferar i de mest uppfordrande ordalagen:

Vak upp, Virginias sångare, vak upp!
Du ljusets, färgernas och lifvets man!
I tretti år du stridt med blanka vapen
för smak och språk och sång och vett i Norden.
I deras namn jag kallar dig i dag.
Hvi slumrar *deras Riddersman*, hvi hvilar
hans goda svärd, se fienden är när
och stormar rasande och lyfter strafflöst
de fräcka händerna mot helgedomen.
Skall den förstöras, skall *ett dårhus* stiga
opp ur dess grus? Skall manligt vett och konst
ur Manhem fly för *tidens feberdrömmar*?
Vak upp! — — — — —
Plantera högt din fana, låt den hvifta
sin örnevinge uti Nordens solsken
och ung och gammal skola trängas kring den.
Med korsad skullra och med vigda spjut
vi vilja samlas till ett bättre korståg.

»Skall manligt vett och konst ur Manhem fly för tidens feberdrömmar?» Är det icke som en återklang ur *Svea*? Skälver icke i denna stridsmaning samma agitatoriska trots som i den stora straffsången?

Även här — 1816 — talar Tegnér om heliga värden, som måste skyddas: sångens och vettets helgedom i Norden. I *Svea* gällde det — så var Tegnér's övertygelse — att rädda själva landets existens, och där hette det:

Betänksamt Ödet står, med griffeln höjd, att rista
i kopparn in vår dom, den eviga, den sista,
och skrifva framtids lag och plåna ut med köld
de nötta kronorna, o Svea, från din sköld.
Upp! ännu är det tid att deras helgdom berga.

Den ursprungliga Hs. C (av *Elof Tegnér*-dikten) har följande rader (137 o. f.):

Se redan sänks din sol och dagen grånar.
Kom låt oss kämpa uti aftonrodnan,
dag är det nog dock än att vinna slaget.

I *Svea* gäller det, liksom i agitationsfragmentet, en kulturkamp. Inga citat erfordras för att påminna om, hur den stora straffsången var riktad mot den fördärvbringande imitationen av det utländska — mot »Söderns veklighet». I fragmentet heter det:

Ack, allt det galna införs utifrån
 fast kraft och klarhet inom landet vexe.

Redan i *Svea* har Tegnér, då han hänvisar till stormaktstidens svenskar, jämställt krigaren med skalden och forskaren:

Med samma djerfva mod han tänkte som han stred,
 och manligt dristig, fri, af ingen fördom fången,
 steg djupt i forskningen och höjde sig i Sången.

I *Hjelten* har han i några oförgätliga rader om inspirationens makt åter sammanställt de tre:

Skalden, tänkaren och hjelten,
 allt det herrliga på jorden
 verkar blindt, som anden vill.

Samma förening av krigare, tänkare och skald är det Tegnér åter vill se på sin sida i striden 1816, om än valplatsen denna gång uteslutande är kulturens, och bilderna från krigarlivet, på grund av situationen, stundom fått en medeltida färg. Stundom återkalla de dock i minnet Tegnér's hänförda glädjeutbrott efter underrättelsen om Napoleons återkomst från Elba: *Den vaknande örnen*. I apostrofen till Leopold manar han denne att plantera sin fana högt och tillägger:

— — — — — låt den hvifta
 sin örnevinge uti Nordens solsken.

Tidigare i dikten har det hetat:

Ack der är mången än som kunde rädda,
 men hvarje örn bor enslig på sin klippa
 och sväfvar sorglös från dess höjd och badar
 sitt breda hjeltebröst i solens strålar.

Om tanken, »den frie Gudason», säger han, också med en bild från samma föreställningskrets:

Som Nordens himmel var dess tanke klar
från bergens höjd dess skarpa ögonpar
Såg genom himlen och utöfver jorden.

I *Den vaknande örnen* kallar han reaktionens politici för »korpornas här»; i fragmentet 1816 benämner han de skuggrädda:

--- --- fjäderfänan skrikande der nere,

och fortsätter:

och tusenfaldig all dess svarta yngel
far upp och skymmer solen med sitt moln
och döfvar örat med sitt hesa läte.

Parallellen är tydlig. »Dagens politik» är i Tegnér's ögon, såsom det heter i brevet till Leopold¹, icke »något annat än en öfversättning af dess metafysik». — »Verlden är fri, och korpen är hvit», hette det i *Nyåret 1816*.

Stridshämförelsen i breven och diktfragmentet har dock, som jag förut påpekat, ingen motsvarighet i nyårshälsningen, men väl finnes den i *Svea*, där inspirationen för sångaren rullar upp en framtidssyn i segerglans. En dylik vision avslutar ock det polemiska fragmentet. Här är det »Konstens Genius», en apollonisk gestalt, som bringar seger åt »sina svurna». Denna nyklassiska bild, som Tegnér konsekvent genomfört vid diktens omarbetning², har emellertid i den ursprungliga versionen fått vika för bilden av en straffande sankt Mikael, som kämpar mot tidens drake och till sist, såsom en apokalypsens ängel, i triumf återvänder till sin himmel, under det att världsrymden fylles av hans vingars dån:

Gif akt! Han vredgas. Ren, St. Michaël lik,
står han på Drakens rygg och borrar lansen
djupt i dess lunga, trampande på svansen
och skrattar bittert under Trollets skrik.
Från gyllne harpan segersången klingar,
på skölden stråla i odödlig glans
de stora namn en narrhop nu förringar:
kring hjessan sätter han en eklöfskrans
och far mot himlen hän på breda vingar.³

¹ Jfr sid. 100!

² Jfr *Ny krit. uppl.* II: 190—191!

³ *Ny krit. uppl.* II, kommentaren till *Elof Tegnér*, sid. 511.

Det apokalyptiska draget har framträtt i *Nyåret* (1813), en partiell prototyp till *Nyåret 1816*.¹

Jag har antagit, att det här ovan behandlade partiet (r. 57—151) av *Elof Tegnér* tillkommit under Tegnér's stockholmsvistelse 1816 och sålunda ger en tydlig återspeglning av den bakgrund, mot vilken man bör se den nytillkomna versionen av *Nyåret 1816*, som

Stämpel å papperet till handskrifterna å facs. 1, 2 och 3.

också torde ha sett dagen vid samma tidpunkt. Jag vill söka närmare motivera denna uppfattning. Ur innehållssynpunkt finnes intet, som talar emot antagandet om avfattningstiden för det polemiska fragmentet. Dikten borde, med en ytterligare utarbetning, kunnat tjänstgöra såsom både agitations- och programskrift för den tilltänkta journalen och samtidigt såsom en introduktion av dess poetiska medarbetarestab. .... Ett intressant faktum är, att papperet

¹ A. BLANCK, *En nyfunnen dikt av Tegnér och dess historia* (Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning 1910, nr. 158); FR. BÖÖK, *Es. Tegnér* I: 454.

till denna handskrift är av samma sort som papperet i Nv., och att detta papper för övrigt icke förekommer hos Tegnér utom i Hs. A av *Nyåret 1816*.¹ Detta papper är av holländsk tillverkning, av synnerligen förnämlig kvalitet² och ännu i dag av fullkomlig vithet. Det bär å ena uppslaget den bikupa med namnet *Honig* samt *J. H. & Z.*, som är avbildad å föregående sida, och å andra uppslaget stämpeln: *J. Honig & Zoonen*. Genom välvillig förmedling av chefen för Algemeen Rijksarchief i Haag, prof. R. Fruin, har det lyckats mig att komma i förbindelse med en ättling till huvudinnehavaren av nämnda firma, direktör G. J. Honig i Zaan-dijk, vilken lämnat mig den upplysningen, att firman ägt bestånd till i juli 1837, och att den torde ha använt nämnda stämpel från omkring 1790. Däremot har jag icke kunnat inhämta någonting om handelshusets affärsförbindelser med Sverige, emedan dess handelsregister från tiden ifråga hava förkommit. Emellertid har jag sökt spåra papperet i Stockholm, där, som nämnt, J. F. Lundblad var anställd inom Cansellie-Styrelsen, och detta har lyckats tack vare välvillig medverkan av lektor B. Fahlborg, Djursholm, som för min räkning genomgått styrelsens koncepter³ för åren 1815—1817. Det har konstaterats, att papperet icke använts därstädes under 1815, men att det dyker upp i januari 1816 och sedan påträffas ganska ofta under den ifrågavarande perioden. Det förekommer under 1816 med Lundblads signering 13 ggr (t. o. m. $\frac{17}{6}$), med annan signering⁴ 8 ggr. Arkens antal är givetvis större; då det rör räkenskaper ända till 6 st. i ett lägg. Under 1817 förekommer papperet, med annan signering, 10 ggr, fr. o. m. januari t. o. m. december. Vad man sålunda med visshet kan påstå är, att denna papperssort för officiella skrivelser var vanlig i Stockholm 1816, och att den för sådant ändamål använts av Tegnér's vän J. F. Lundblad.

Hur det förhåller sig med dess spridning i Lund och i Syd-sverige i allmänhet har jag sökt få ett begrepp om genom att genomgå till akademiska konsistoriet inkomna skrivelser från åren

¹ Den enda olikheten mellan de tre papperen är den, att Nv:s är maskinskuret och därför något mindre än det polemiska fragmentets och Hs. A:s, vilka båda äro handgjorda och exakt lika.

² Att redan i mitten av 1700-talet den holländska pappersfabrikationen stod högt och uppskattades även i Sverige, främgar av S. AMBROSIANI, *Dokument rörande de äldre pappersbruken i Sverige*: 169—171.

³ Riksarkivet.

⁴ C. M. A., d. v. s. C. M. Arrhenius.

1813—1819.¹ Anledningen till att undersökningen förts fram så långt är, att papper understundom använts åtskilliga år efter tillverkningsåret.

Undersökningen har givit följande resultat:

1813: papperet är obefintligt.

1814: likaså.

1815: papperet finnes:

1) (med posthornsstämpel) å ett brev från statsrådet Fred. Gyllenberg, Stockholm;

2) (med samma stämpel) i ett brev från boktryckaren A. Wiborg, Stockholm;

3) i en skrivelse (halvark) från landshövding N. Silferskjöld, Jönköping;

4) i en skrivelse från akademisekreteraren L. Weibull, Lund: ett halvark, tydligt klippt utefter ena lång- och ena kortsidan.

1816: papperet åter obefintligt.

1817: papperet finnes:

a) i en skrivelse från greve Carl Clas Piper på Krageholm, daterad Stockholm;

b) i en odaterad men officiell avskrift av vissa handlingar från LantbruksAkademien (alltså: Stockholm).

1818: papperet finnes:

a) i en skrivelse från greve Carl Clas Piper, denna gång daterad Krageholm;

b) i en förteckning över nationsmedlemmar, inlämnad å akademiska kansliet av kurator för Smålands nation, halvark, tydligt klippt utefter ena långsidan och båda kortsidorna;

c) i en officiell skrivelse, sorgkantad, avsänd av Rektor och Akademiska Consistoriet, Lund, till universitetskanslern L. v. Engeström och av honom returnerad samt därefter lagd till handlingarna.

1819: papperet finnes:

a) (med pro-patria-stämpeln) i en skrivelse från Kungl. Sundhetskollegium, Stockholm;

b) i ett brev från den kände linnélärjungen professor C. P. Thunberg, Uppsala.

Något bevis för att det honigska papperet icke försålts i Lund eller varit vanligt i Skåne har genom undersökningen icke preste-

¹ *Consistorii Majoris Manualhandlingar*, L. U. B., Kansliet, Ser. E VIII a, nr. 91—96.

rats, men motsatsen har heller icke visats, ty de klippta halvarken kunna väl tänkas såsom ursprungligen oskrivna baksidor av skrivelser från annat håll, och såväl det piperska papperet från 1818 som akademiska konsistoriets sorgeårs-papper leda troligen sitt ursprung från Stockholm. Ingen av de skrivelser från Lunds borgerskap, som förekomma bland konsistoriets manualhandlingar, visa den honigska stämpeln; ej heller är detta fallet med det eljest i fråga om kvaliteten närstående papper, som använts av landskontoret i Malmö. Allt pekar i den riktningen, att det honigska papperet haft sin väsentliga spridning i en nordligare del av Sverige, framför allt i Stockholm.

Jag har antagit, att Tegnér under sin stockholmsvistelse diktade det polemiska fragment, vilket han sedan förenade med den mosaik av olika brottstycken, som på grund av innehållet i ett par av dem fick gå under namnet *Elof Tegnér*. Papperssorten motsäger synbarligen icke detta antagande.

I detta sammanhang kan jag icke neka mig att påpeka den olikhet i pennföring — icke i bokstavstyper — som utmärker det polemiska partiet av *Elof Tegnér* (facs. 3) jämfört med Hs. A av *Nyåret 1816* (facs. 1). Faktum må gälla vad det kan i samband med diktens tillkomst. Att den i varje fall icke sett dagen *senare* än sommaren 1816, tror jag kan bevisas.¹

Först dock några ord om Hs. A av *Nyåret 1816* (facs. 1). Att papperssorten i detta manuskript är densamma som i det polemiska fragmentet av *Elof Tegnér*, har nämnts. Detta förhållande kan hypotetiskt förklaras på följande vis: Det polemiska partiet har antagits vara endast ett brottstycke av en större, tilltänkt helhet. För densamma kan även arket nr. 2 ha inköpts, men då Tegnér av naturliga skäl, varom mera nedan, förlorade intresset för dikten ifråga, har den fått förbli ofullbordad, och i stället har det överblivna och obegagnade pappersarket nere i Lund använts till en renskrift av *Nyåret 1816*, för vilken dikt skaldens intresse stimulerats genom Lundblads anhållan om den. Detta är väl endast ett uppkonstruerat antagande, men det motsäges icke av fakta. — Handstil och bokstavstyper i Hs. A av *Nyåret 1816* äro så i detalj lika med dem, som utmärka den s. k. Hs. B av *Elof Tegnér*, att nedskrivandet måste ha skett samtidigt (man vore frestad att säga:

¹ *Ny krit. uppl.* II: 511, kommentaren till *Elof Tegnér*, sätter terminus antequam till senast 1818.

på samma dag). Av vissa skäl, som jag ej här kan ingå på, tror jag att denna handskrift: *Elof Tegnér* fr. o. m. r. 29:

Fast icke himlen gaf dig Sångens gåva¹

t. o. m. r. 55:

och seklets svansång af din Leopold,

måste dateras, icke till hösten 1815, såsom Ljunggren antager i *Svenska vitterhetens häfder* V² och som kommentaren till *Ny krit. uppl.* i varje fall icke motsäger, utan till tidigast sommaren 1816. Är detta riktigt, så stärker pikturlikheterna mellan detta diktparti och Hs. A av *Nyåret 1816* det antagandet, att detta senare manuskript är en renskrift av ett tidigare original, nedskrivet först efter Tegnér's hemkomst i juni 1816.

Vad slutligen tidskriftsprojektet angick, nådde det aldrig förverkligandet, trots A. Wiborgs iver och energi. Säkerligen måste man ge honom rätt, då han ser en väsentlig anledning härtill i Tegnér's avresa. Ledare saknades i centrum. Den mest intensive och aktionslystne antifosforisten vid denna tid var utan tvivel Tegnér. Rosenstein var tålmodigt passiv, och Leopold hade, delvis på grund av sårad fåfänga, uppgivit det hela och ägnade sig i stället åt det fortsatta utgivandet av sina *Samlade Skrifter*, andra upplagan.³ Övriga vidtalade förhöllo sig avvaktande.⁴

För Tegnér stod det emellertid klart redan i september, att han varit för optimistisk visavi Leopold.⁵ Efter denna tidpunkt kan alltså icke det agitatoriska *Elof Tegnér*-partiet ha tillkommit. Troligen har det skrivits ungefär ett halvt år tidigare, ty det är väl antagligt, att redan samtalen under stockholmsbesöket i väsentlig mån klargjort för Tegnér, hur »få beröringspunkter» han och Leopold i själva verket hade. Man vågar nog också antaga, att

¹ Så lyder ursprungl. denna rad. Jfr *Ny krit. uppl.* II: 511!

² A. a. sid. 152.

³ *Ur Es. Tegnér's papper*: 74 o. f., brev från A. Wiborg.

⁴ Wiborg skriver till Tegnér d. 20 sept. 1816 (a. a. sid. 79—80): »Ej en rad har blifvit insänd inom den första utsatta terminen, om jag ej vill räkna ett bref från prof. Ödmann, deri han förfrågar sig hvad de andra kontrahenterna gjort och säger sig hafva skrivit några små recensioner öfver böcker som jag skickat honom; om de lofvade afhandlingarna nämner han ej det ringaste. — — — Jag har i dag blifvit åter bådad till landshöfding R., men allt hvad jag då får veta, är visserligen blott det vanliga, att han fått bref från N. el. N., som lofvat skriva.» (Kurs. av brevskrivaren.)

⁵ *Ny krit. uppl.* II: 467, brev till J. F. Lundblad den 22 sept. 1816.

de erfarenheter Tegnér gjort under detta besök i viss mån förberett den övergång — för att icke säga återgång¹ — till en juste-milieu-ståndpunkt visavi tidsströmningarna, som han intager i jubelfesttalet, och som bebådas redan hösten 1816.² I oktober detta år uppger Tegnér planerna på en antifosforistisk journal — »åtminstone för närvarande».³

Så ha då samtidigt avförts från dagordningen de båda frågor, som så livligt intresserat Tegnér under mera än ett års tid, och som han stundom sökt att i sin brevväxling även ideellt sammankoppla³: Fellingsbro-utnämningen och utgivandet av en antifosforistisk litteraturtidning. I detta sammanhang ha de haft sitt intresse såsom ram kring en nyfunnen version av en gammal tegnérdikt.

¹ Jfr *Ny krit. uppl.* II: 399 o. f., brev till P. D. A. Atterbom d. 13 juni 1811!

² *Ny krit. uppl.* II: 468—469, brev till J. F. Lundblad den 11 okt. 1816.

³ Jfr sid. 99, anm. 2!

Nyåret
1816.

Evem rider så pent på sin svarta häst!
 I natten luktar det blod!
 Hvad spöktas du för, du främmande gäst?
 Vidå, vidvare gäst!
 Låga förs. Han ser sig ej om, vill ej fränna
 De skinnasom flökar omkring hans manna.

Forsvunden är, var det du? Darval!
 Nyligen var du vår kung.
 Sof gäst om du kan. Du har mord på din själ.
 Somna bliker dig rind.
 Deruppe, deruppe en domare sätter.
 Forsvara dig, mördare, om du gitter.

Din son - det är skönt att ej släppta annan
 där ut - du vare det skändt -
 Din son för vår kung al. lyllas son du.
 Herras lylla alltjeint.
 Till honom, till honom, vi kryppande vånje
 Al tiggja af honom var lampna glädje.

Han kommer! Vi väja, de jöbelhär!
 Hans gäst räknar anor. gif dem!

Facs. 2, a. Den nyfunna versionen (Nv.).

Se krouningsmanteln en munkkaps bår år,
 Hans sluk som ett klafter på skinn.
 Sward förs hen ike, der adlige hjette
 Men radband: gaud ål en dolk i balle.

Surra! Gvad krouningspengar fan på!
 Se på presten der pack!
 Friheten der afbildad fjer,
 Skada foter har black.
 Sanningen fjer ok. Dark synes mig gælet
 Att han prediker från gospitalet.

Friddsalmen är stott ett kembråd. Godnett!
 Folken ka i depp skyp,
 Åts sin veltung og gifte sin fætt,
 handet blomstros af dygd.
 Standeln åi fæi ål Gvæs loflig nering
 Ål wåd Gvæs krouningsfest fæi fæstaring.

Synes di siden en krympling? nå det
 kommer af Engleske piken.
 Konge fæi dværgen. Hans majestæt
 Ande til Gvæsars ken bruka'n.
 Landfæringt blis uppi depp bejæres
 En jærvænn som man kaller aras.

Kejsan! förmått är Jesuit;
 Lanningen Schellingens.
 Werlden är fri och karpes är hert,
 Vriant sjeften och fan.
 hert och lita Lyckland jag far för att lara
 Dikta sonetter till lidens ära.

Välkommer, Nyår, med märken och mord
 Och lojn och drottning och fländ!
 Jag hoppas de arguehulras var jord,
 In hata kan hon vara idord.
 Den far revolution som många annan,
 För rättvisan skilt fjut beane för pannen.

Facs. 2, c. Den nyfunna versionen.

Elof Tegnér
 Helt som det är för förmedel död
 En spikens stens ande kring och blåsen H
 all omring nu benen, spikens stansens ljus H
 i hjernans hula, en blis i mid och öde
 och hjertets spjett kallas stöcket ut.
 En epidemiens graf har sligt upp i
 en kulturen, en olyckligt värld
 med blod i händerna och varvet i
 det skumma ögat. Skita Er, kan breder
 sin första skrubberkapet snart
 under vinden. Nordens skivens skick

Facs. 3. Det polemiska partiet av dikten Elof Tegnér, Hs C enligt Ny krit. uppl.: början. Titel, r. 1 och överskrifningar tillkomna senare.

Ditt brev af den 2° juni har jag fören-
 na postdagen sedan emottagit. Af detsamma finner
 jag att du söker Orientaliska ~~Stycken~~, men
 ingalunda hvilka som äro dina medfokande, och
 du säger sig varit sedan påsmorvad, då de
 andre voro studenter. Sedermera finner jag tillval
 att det gäller, som du fruktar, af Dombardahl,
 ob att du tror Hiskoppen y' vara af bonne
 "fo" med dig. Det senare har han utlo' y'
 mycket att berömma sig af, såsom af naturens
 deju' vaardnad, ob det förundrar mig ingalunda,
 emedlunda måste du kämpa med de dina ja' godh

Facs. 4. (Se nedan!)

Leta den begäran inom väggarna Lyttel, utan
 att (bara den tillförlitligt till sig själv, som har
 no' egen ofelbaktet varit in påfäst ob hvarigenom
 man lätt får påuppta af den khorosaristiska
 skolans utbängare eller beundrare, lika mycket
 bekvattade inför en kall ob föräffligt dommande
 opinion, som de ädligt sig Regeringens uppf-
 märksamhet genom den vilddjamma yre i sand-
 lag ob skrift, som vanligen förtalar det ungdom-
 liga sinnet, då det ej lyser af oföresattheten
 barer. I Latinien bara du sedan i min tid
 hand för dina kunskaper: men för en eller

Fasc. 5. Ur ett brev från dåvarande konsuln för Neu- und Vor-Pommern Joh. Fred.
 af Lundblad, daterat: Stralsund d. 5 Julii 1821, till hans kusin, magister docens
 Achatius J. Kahl. Reprod. 4 omfattar brevvets början, facs. 5 ett stycke av tredje sidan.

Läst, gå till honom, försäkra om beaktande
 och i bästa händelse att du tror på ^{af honom,} ~~hans~~
 som var de kommit ifrån Helsingfors stads,
 chusa de ej gälla inför Herrn men
 i Offentligheten. Med önskan måtte man
 väl säga.
 Transfö' min beklöning för Morsen, Morsen,
 Heltönnin, min Mor och hvar och en mig alldeles
 Din tillifvarde vän
 J. Lundblad!

Facs. 6. Slutet på Joh. Fred. af Lundblads brev till Achatius J. Kahl den 5 juli 1821. Brevet förvaras i Lunds UB, Brev till A. J. Kahl, band 2.

M. h. Herr!
 Det har intresset, hvad både jag och de förmodat, att
 ting varit till hörs af, hvarförd du också själv erindrad
 honom om din penningar. Jag hoppas, att du nu är kom-
 kommen och besöker dig väl. Jagi ting sagt, men
 är att jag till sista flyttar till Malmö. Därför
 ber jag. Med önskan: det gladt hoppas, att Ejacis
 är på uppresen. Galls ännu från
 7. 14 Jan. 1816. Din tillifvarde vän
 J. Lundblad
 Ett brev har jag med sista posten skickat till dig. Med
 tillförsigt var det ett rekommenderat brev från
 land af tre lov, som jag ej efterfrågat, emedan jag
 förmodar, att du i Malmö genom Lögblads gånk
 antalet att ej till och på med åter.

Facs. 7. Brev från Joh. Fred. Lundblad till C. A. Agardh, i Lunds UB, överlämnat av Botaniska Institutionen i Lund.